НАШИ СОСЕДИ

Гали авылы — значит Алькино

Откровенно говоря, желание побывать в Алькино соседнего, Похвистневского района, появилось после прочтения статьи, о визите в это село министра сельского хозяйств Татарстана.

Вот эти строки:

«В большинстве алькинских подворий сейчас специализируются на круглогодичном тепличном выращивании помидоров и огурцов. Как рассказал глава администрации села Идрис Муллабаев, суммарный доход жителей Алькино от этого вида деятельности составляет 90-95 млн. рублей в год. Такой подход очень заинтересовал соседей из Татарстана. Четырнадцатого апреля в Алькино высадился десант гостей из соседней республики... Министр сельского хозяйства и продовольствия Республики Татарстан Марат Ахметов, возглавивший делегацию, привез с собой 10 руководителей сельских районов Татарстана, перед которыми теперь стоит задача внедрить опыт Алькино на подведомственной им территории. Показать в Алькино есть что. При населении около двух тысяч человек в селе держат 468 теплиц общей площадью 250 га. Кроме того, жители села выращивают раннюю морковь и лук-севок, за которым приезжают даже из других областей. Доход средней семьи в Алькино от ведения ЛПХ составляет порядка 600-700 тысяч рублей в год. Но при этом селяне деньги стараются не копить, а тратить на строительство, обустройство и обучение детей в ВУЗах. Нет проблем у жителей Алькино и с транспортом. В селе сейчас около тысячи машин, а меняют автомобили жители каждые 3-4 года. Своеобразно решена здесь проблема с алкоголем — три года назад жителями было принято решение о запрете продажи водки в местных магазинах, и теперь ее можно купить только в одной точке продаж. Правда, шутят жители, на спиртное времени все равно нет, поскольку оно уходит на работу. Не забыто и такое направление, как откорм скота. При этом проблем с реализацией мяса нет — в селе есть собственное перерабатывающее предприятие, которое выпускает 27 видов колбас, 15 видов полуфабрикатов и 4 вида консервов...».

(РИА Самара. www.riasamara.ru).

Надо добавить, что продукцию в селе выпускают халяльную — дозволенную для мусульман.

Но не только сельским подворьем живы алькинцы. Здесь много внимания уделяется развитию национальной самобытности народа, поддержке традиций культуры, языка и веры. Действует несколько мечетей. В Доме культуры в день нашего визита проводился конкурс среди детей, посвященный дню рождения Габдуллы Тукая. Ребята очень старались в постановках по произведениям Тукая и в чтении стихов поэта. Очень интересным был конкурс рисунков.

Если говорить о селе, то здесь прекрасная трехэтажная школа, улицы ровные, дома крепкие, красивые. Дворы и палисадники чистые ухоженные. Сразу видно, народ живет здесь работящий, толковый. Уверен, что это будет не последний рассказ о замечательном селе Гали -авылы.

Г. ФАТТАХОВ.

МИЛЛИ ТӘРБИЯ

Белем һәм тәрбия бирүдә Ризаэтдин Фәхретдин мирасы

Күренекле галим һәм фикер иясе Ризаэтдин Фәхретдиннең тууына 150 ел тулуга багышлана.

Бүгенге көндә тәрбия, әдәп — әхлак мәсьәләләре купләребезне борчый. Кая барабыз? Урлашу, алдашу, үтерү гадәти күренешкә әверелеп бара. Тир түкми генә байлык туплау — төп кәсепкә әйләнде, наркомания, җинаятьчелек, эшсезлек чәчәк ата. Яшьләрнең күбесе ак белән караны аера алмый, күңеле белән акчага, шул исәптән хәрам малга алданып яши. Гасырлар буена буыннан — буынга күчеп килгән намуслылык, шәфкатьсезлек, бер — береңә ярдәм итү, эчкерсезлек, саф мәхәббәт, үз ихтыяҗыңны башкаларныкыннан өстен куймау кебек әхлакый хәзинәләр аяк астына таптала, онытыла башлады.

Татар халкы тарихында тирән эз калдырган галимнәребез әсәрләренә соңгы елларда зур игътибар итәбез.

Бүгенге көндә Ризаэтдин Фәхретдиннең мирасын барлау — белем, тәрбия өлкәсендә алыштыргысыз ярдәмчебез.

Олуг мәгърифәтче халыкка кире кайтты, аның әсәрләренә соңгы елларда игътибар итә башладык. Аның иҗатына багышланган фәнни — гамәли конференцияләр, педагогик укулар оештырыла.

Тәрбия темасына багышланган дәреслекләрендә Ризаэтдин Фәхретдин:"Яшь буынны тәрбияләү эше — ул бик мөһим социаль мәсьәлә һәм ул үзенә укучыларның вә ата-аналарның даими игътибарын таләп итә ", — дигән фикерне әйтә. Ул җанытәне белән чын күңелдән шуларны аңлатырга тырышып яши. Мәгърифәт һәм белем тарата: әдәби һәм био-библиографик хезмәтләрендә тормышны реалистик карашлардан чыгып бәян итә. Аңарда акыл һәм белемнең чикләнмәгән көченә ышану, мәгърифәтне ялкынлы пропагандалау, үстерү нәтиҗәсендә үз халкын бәхетле итәргә омтылу хас. Галимнең язган барлык хезмәтләрен бергә җыйсаң, саллы бер энциклопедия тәшкил итәр иде.

Киң карашлы мәгърифәтче һәм педагог буларак, Ризаэтдин Фәхретдин яшь буынның милли аңын һәм культура дәрәҗәсен үстерүне алгы планга куя. Аның хезмәтләре балаларны кешелекле, инсафлы, әдәпле, әхлаклы булырга өйрәтә. Бүгенге мәктәпгимназияләрдә татар теле һәм әдәбияты дәресләренең төп вазифалары да шул.

Мин Әсәкәй районы Әсәкәй авылы урта мәктәбендә татар теле һәм әдәбияты укытам. Максатым: халык педагогикасы нигезендә укучыларга милли үзаңлы һәм бар яктан камил шәхес формалаштыру. Ризаэтдин Фәхретдин мирасын барлау, өйрәнү максатында үзем даими эзләнү эшләре алып барам. Аның хезмәтләрен дәресләрдә файдаланам. Күренекле галим һәм язучы Риза Фәхретдиннең әдәби — гыйльми эшчәнлеге 19 йөзнең азагы 20 нче гасырның башына туры килә. Сыйныфтан тыш уку, өстәмә дәресләр хисабына Ризаэтдин Фәхретдиннең иҗатын укучыларга тирәнрәк өйрәтергә тырышам. Татар теле һәм әдәбияты кабинетындагы күчмә стендларда һәр сыйныф өчен атна саен нәсихәтләр тупланыла һәм өйрәнелә. Бөек галимебез мирасын өйрәнү максатында класс сәгатьләре үткәрәм. Риза Фәхретдиннең дөньяга карашындагы үзенчәлекләрне ачыклаганда миңа" Мирас ", "Казан утлары " ," Мәгариф " журналлары," Татар әдәбияты тарихы" китабы, галимнең кызы Әсма Шәрәф истәлекләре ярдәмгә килә. Мәшһүр галимебезнең һәр әсәре, һәр нәсихәте әхлак кануннарына, миллилектә, мәгърифәткә мәхәббәт тәрбияләүдә алыштыргысыз мирас.

"Балаларны изге итү юлы ничек? Аның юлы исә яшь вакытлардан башлап, яхшы тәрбия бирүдер. Бу эш ата һәм ана өстендә иң олы бурыч", — ди бөек педагог үз хезмәтләрендә.

Без укучылар өчен генә тәрбияче түгел, ә бәлки әти-әниләрне дә тәрбияләргә тиешле.

Бу максаттан чыгып, әтиәниләр өчен Риза Фәхретдиннең нәсихәтләре буенча класс җыелышлары үткәрү һәм хезмәтләреннән даими файдалану, класстагы аңа багышланган почмакларны тулыландыру эшенә аларны да тарту — олы нәтиҗәләр бирә. Чөнки тәрбияле әти-әни генә тәрбияле бала үстерергә мөмкин. Чыннан да, бала иң беренче тәрбияне ата-ана үрнәгендә ала бит.

"Тәрбияле аналар балаларны үзләре тәрбия итәрләр, мөмкин кадәр икенче кешегә тапшырмаслар. Чөнки баланы үз анасы кадәр һич кем тәрбия итә алмас".

"Гыйлем вә тәрбия орлыкларын хәзер ихлас вә мәхәббәт илә чәчсәгез, киләчәктә файдалы җимешләрне дә үзегез җыярсыз".

Ризаэтдин Фәхретдин үзенең әсәрләрендә милләтне аң-белемле һәм һөнәрле итү белән бергә, әдәп-әхлак ягыннан тәрбияләүгә зур игътибар бирә." Сәлимә, яки гыйффәт "," Әсма ", яки "Гамәл вә җәза" повестьлары моңа мисал булып тора. Яшьлегендә ата-анадан яхшы тәрбия алганнар, тормыш пычракларыннан кер дә кундырмыйча саф килеш калып, бәхеткә ирешә. Риза Фәхретдин фикере шундый. Аның тәрбиягә кагылышлы "Тәрбияле бала ", " Тәрбияле ата ", " Нәсыйхәт " кебек җыентыклары — мөгаллимнәр өчен чын табыш.

Татар теле дәресләрендә" Тәрбияле бала " әсәреннән җөмләләрне карточкаларга язып кулланырга була.

"Тәрбияле бала бетмәс хәзинә булса, тәрбияле булмак бик җиңелдер".

"Ата вә ана өчен тәрбияле бала дәрәҗәсендә олуг байлык һич булмас" һ. б. Бу очракта укучыларга төрле грамматик биремнәр биреп, соңыннан җөмләләргә таяныл, тәртип, әдәп турында әңгәмә оештыру отышлы була.

Ризаэтдин Фәхретдин хәзрәткә киң сәләтлелек һәм кулыклы эшчәнлек хас. Гаделлек принципларына корылган җәмгыятьтәге үзгәртеп коруларны Р. Фәхретдин халыкны тәрбияләүдә күрә. Ул иң әүвәл укытучы-тәрбияче булуы белән данлыклы, чөнки ул хезмәтен укытучы буларак башлый һәм тәрбия өлкәсендә яңалыклар, шул исәптән яшүсмерләргә дөньяви фәннәр укытуны кертеп, үзен алдынгы педагог буларак таныта.

Безнең буынның өмете — киләчәк яшьләребез. Максат — татар яшьләренең тотрыклы, иманлы булуы. Бер-беребезгә әдәпле, ихтирамлы, шәфкатьле булыйк. Шул вакытта гына үзебезгә әдәпле, милли үзаңлы, яхшы алмашчылар әзерли алабыз.

"Без бетә торган кавем түгел, бәлки дөньяда мәңге торыр вә башка милләтләр бергә берлектә җир йөзеннән файдаланыр өчен килгән милләтбез" дип язды Р.Фәхретдин. Милләтне яшәтерлек буын тәрбияләү һәрберебезнең изге эше, бурычы. Бөек шәхесне без генә түгел, киләчәк буын да онытмасын, аны өйрәнсен, аның хезмәтләрен кулланып һәм аның белән горурлансын иде!

"Дөньяда яшәргә һәм башкалар рәтендә гомер сөрергә теләгән милләт үткән көннәрен белсен һәм үз тарихы белән дус булсын иде", — дип бөек мәгърифәтчебез ялгышмагандыр дигән теләктә калам.

Нәзимә АТАЛЫЙКОВА,
Әсәкәй урта мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы.